

LA CRISI DEL RÈGIM ISABELÍ A BARCELONA

Marició Janué i Miret
Universitat Pompeu Fabra

L'objectiu d'aquesta comunicació és analitzar per què en la darrera etapa del regnat d'Isabel II (1833-1868) els diversos sectors socials i tendències polítiques presents a Barcelona coincidiren en el convenciment que calia una transformació que ampliés la legitimitat de l'Estat i en modernitzés l'aparell.

A Espanya, la instauració de la monarquia isabelina havia significat el trencament definitiu de la monarquia amb l'absolutisme i la instal·lació al poder d'un règim liberal. El liberalisme isabelí, tanmateix, era censatari i summament restrictiu. Només una minoria de grans propietaris podia participar en el sistema polític. Des del 1844 fins el 1868, exceptuant el Bienni Progressista de 1854-1856, els governs d'Espanya van ser moderats. En canvi, en aquest mateix període, Barcelona, que avançava en la industrialització i necessitava modernitzar l'Estat, va ser majoritàriament liberal progressista i va protagonitzar la majoria de revoltes liberals i populars, com el mateix Bienni Progressista. Després de la fallida experiència del Bienni, entre els sectors populars de la ciutat adquiriren cada vegada més ressò els qui sostenien que el progrés de la ciutat no era possible si abans no es modificava l'estructura política de l'Estat.

Pel que fa als liberals conservadors barcelonins, durant molt de temps ja els estava bé que les llibertats polítiques al país fossin molt restringides. No tenien cap interès en què les classes mitjanes, que evolucionaven cap a un liberalisme cada vegada més radical, participessin del poder. Els feien molta por demandes com ara l'ampliació del cens, la defensa de les llibertats individuals, de culte o de premsa, la llibertat d'associació o la reestructuració de l'administració, sobretot en el context d'un obrerisme emergent, que havia protagonitzat revoltes populars i que se sentia atret per aquestes idees. Tot i això, les exigències econòmiques d'una ciutat cada vegada més industrialitzada van portar els conservadors barcelonins a reivindicar dels governs moderats espanyols unes reformes que no van arribar mai. Finalment, malgrat els temors, una part dels conservadors catalans no va veure cap altra sortida que acabar donant suport a un nou pronunciament militar que canviés els homes al capdavant del govern espanyol.

Per analitzar els diversos factors que motivaren les creixents contradiccions entre els interessos dels diferents grups socials de la ciutat i la política governamental considerarem les interpretacions historiogràfiques recents i de l'època sobre els diversos aspectes rellevants de la política, la societat i l'administració a l'etapa. També tindrem en compte les dades disponibles sobre l'estructura demogràfica, social i administrativa de la ciutat provinents de fonts bibliogràfiques i documentals, com, per exemple, els informes, estadístiques, contribucions i censos de població i electorals de l'època. Així mateix, valorarem particularment les diferents opinions polítiques manifestades a la premsa de l'època, fulletons, memòries, documentació personal i correspondència política de personatges rellevants a l'etapa, entre d'altres. En acabat, l'anàlisi ens ha de servir per comprendre amb més profunditat per què al llindar de la Revolució de 1868 el règim liberal isabelí no era recolzat per gairebé ningú a Barcelona.

